DR KENÉZ-KURLÄNDER EDE

SZEMLÉJE

SZOMBAT

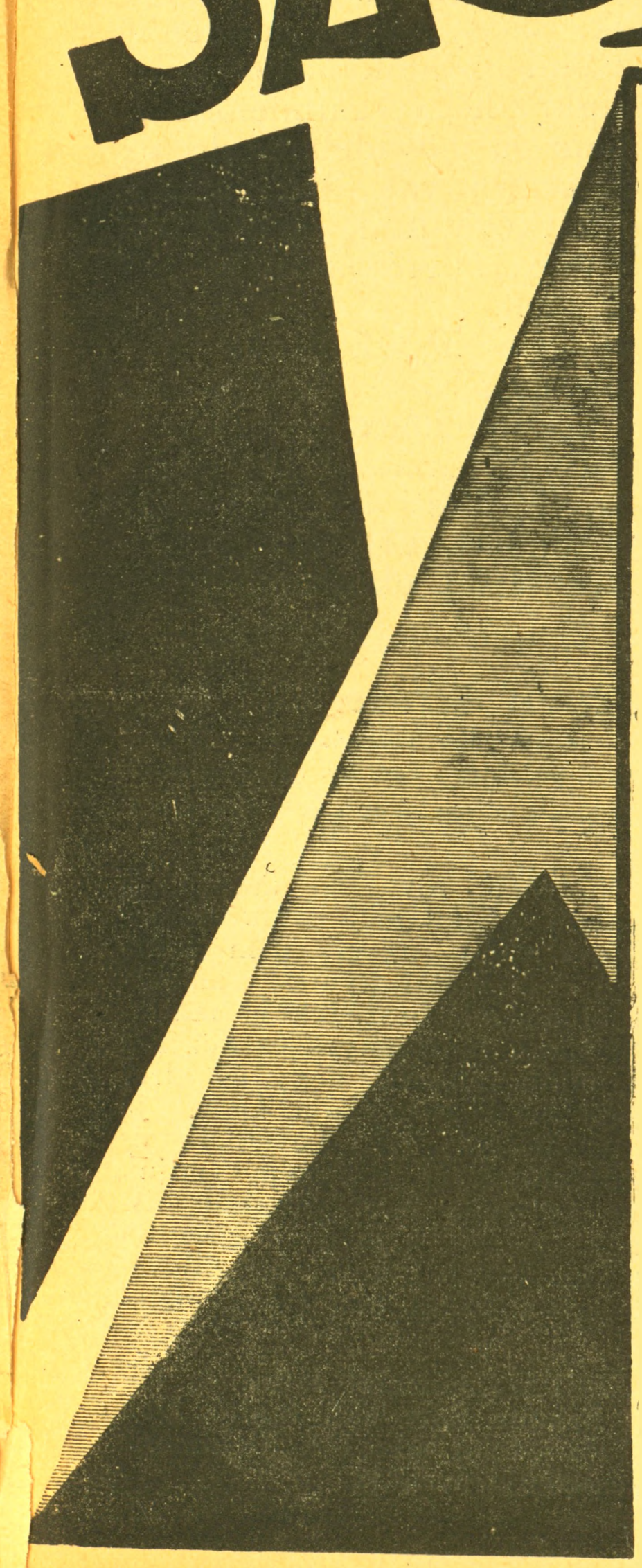

MIT MUTAT A

PESTI ZSIDÓ-TÜKÖR

Stern Samu a Palesztina munkáról. — Bodnár Mária: Zsidó. — Tefilinben a vivó teremig. — Az Est és az Ujság elirásai — Olvasom ... nem olvasom . . . — Hirek, — stb.

VI. évfolyam 17. szám. 1933. október 3.

A cimlap Berény Róbert rajza.

Magyar zsidó hitfeleinkhez!

Most, amikor olyan gondterhes, nehéz időket élünk, ujból felekezetünk áldozatkészségéhez kell fordulnunk, mert a mai súlyos gazdasági viszonyok mellett hitközségeink nem tudnak eleget tenni feladataiknak, amelyek rájuk hárulnak azokkal a hittestvérekkel szemben, akik segitségre szorulnak, s akiket a legutóbbi évek óta mindinkább növekvő tömegekben kell legelemibb életszükségleteikkel ellátnunk, hogy éhen és hajléktalanul el ne pusztuljanak.

Ehhez a nehéz helyzethez hozzájárul most még az is, hogy nagy számban jönnek ide Németországból menekülő és átutazó olyan hitsorsosok, akiket miután itt letelepedniök nincs módjukban és miután teljesen vagyontalanul érkeznek ide, innen tovább kell segitenünk, hogy valahol máshol, határainkon túl, próbáljanak elhelyezkedni. Ezeknek a szerencsétlenek nek száma már eddig több százra ment s ha mi, hazai zsidóságunk nehéz gazdasági viszonyai miatt, nem is tudjuk azt megtenni, hogy mint más országok, nagy összegeket gyüjtsünk a német zsidóság javára, annyit legalább kötelességünk megtenni, hogy a megfelelő alapot megteremtsük, amelyből őket is megsegithessük.

Tudjuk, hogy ma mindenki mennyire érzi az idők nehéz járását, tudjuk, hogy mindenkinek megcsappant a jövedelme, de itt oly kötelességről van szó, amely elől nem zárkózhatunk el és amelyet még megerőltetés árán is teljesitenünk kell.

Bizalomteljesen számitunk hittestvéreink megértő áldozatkészségére és kérjük, hogy adományaikat sürgősen juttassák az intéző bizottsághoz, a Pesti izr. hitközség címére (Budapest, VII. Sip u. 12.).

Budapest, 1933. október hó.

Az intéző bizottság:

Frankl Adolf s. k.
felsőházi tag,
az Orthodox Központi Iroda elnöke

Stern Samu s. k.
m. kir. udvari tanácsos,
az Izraeliták Orsz. Irodája és a Pesti Izr. Hitközség elnöke

FEHÉR ARTHUR JUBILEUMA. Fehér Arthur szinművész, a magyar zsidó közönség kedvence ez év november havában fogja megünnepelni 25 éves művészi jubileumát. Alig van város az országban és az utódállamokban, ahol Fehér Arthur nagyszerü előadóművészetét és kiváló kvalitásait ne ismernék. A kiváló előadóművész jubileumának rendezésére bizottság alakult a magyar zsidó társadalom kiválóságainak részvételével.

GYORSIRÓI FELJEGYZÉSEK a mágocsi főrabbi születése 70. évfordulójának ünnepségéről cimmel egy emlékfüzet jelent meg, mely úgy tartalmánál, mint alakjánál fogva megérdemli a figyelmet. A mű 4° alaku, 74 lap terjedelmü és 3 részre oszlik. I. Hálaadó istentisztelet, melynek fénypontja a jubiláns ünnepi beszéde, melyben rövidsége dacára, a mélyen szántó gondolatok, a forma tökéletességével adják az el nem muló értéket. II. A diszközgyülés, amely az abban elhangzott beszédekkel mutatja, hogy értékes, tudományos és közéleti munkával, mint vállhatik nagy és hires emberré egy kis község papja. De a jó rendezést is dicséri. III. Levélbeli és táviratí üdvözlések is tükörképét adják a jubiláns Lebovits József főrabbi elismertségének. A mű a mágocsi izraelita hitközség kiadásában jelent meg. Bevételéből Lebovits József alapitványt létesit.

KORREPETÁL, németet latint és hébert tanit **Schnur Imre** okl. tanitó, **Dob ucca 53.** Információt ad: Dr. Richtmann Mózes, Wesselényi ucca 32.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

VI. évfolyam Budapest, 1933. október 3. 17. szám

SZOMBAT

Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

Mit mutat a pesti zsidótükör?

Irta: Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE.

Aki néhány évtizeddel ezelőtt a nagy ünnepek alkalmával megfigyelte a pesti utcákat, megállapithatta, hogy 1913-ban, de még inkább harminc év előtt 1903-ban a Belvárosban sokkal több zsidó tartotta nyitva üzletét Ros Hasonókor, mint azidén. Akkoriban az ünnepi hangulat alig tükröződött az utcákon: nemcsak a Belvárosban, de a Lipótvárosban, sőt az Andrássy-úton is csaknem kivétel nélkül nyitva tartották üzleteiket a zsidó kereskedők. Viszont 20-30 évvel ezelőtt ugy a Dohány-, mint a Rombach-utcai templomok zsufolásig tele voltak a hivőkkel s tárgyilagosan le lehet szögezni, hogy Isten házát akkor jóval többen keresték fel, mint a most elmult ünnepeken. E tények összevetéséből a felületes szemlélő ellentétes következtetéseket vonhatna le. Az egyikből azt, hogy a vallásosság elmélyült, a másikból viszont arra a konkluzióra jutna, hogy a vallási közöny emelkedett. Az ellentmondás azonban csak látszólagos s éppen a felekezeti sajtónak kötelessége kikutatni a valódi tényállást, rávilágitani e látszólagos ellentmondás inditó okaira, leszűrni a kinálkozó tanulságokat és megmutatni a kivezető utat A felekezeti sajtó feladata — igy tanitotta ezt a modern zsidóság egyik nagyja — a multból meriteni, a jelenért dolgozni és a jövőt előkésziteni. A zsidó publicisia, aki komolyan át van hatva hivatása tudatától, nem térhet ki e feladat elől.

*

Elsősorban meg kell állapitani, hogy a mai neolog zsidóság — s itt először a Pesti Izr. Hitközségre gondolunk — sokkal komolyabb értelemben vett zsidó működést fejt ki, mint 20—30 évvel ezelőtt. Ennek a megállapitásnak a helyességét igazolják a kasrusz intézmények, továbbá az a körülmény, hogy a reformálási folyamat megakadt s hivatalos részről nem történik semmi annak kimélyitésére.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Sőt ujabban a körzeti templomokban a konzervativ irányzat jutott uralomra, megvalósult az úgynevezett reformatio in melius.

Óriási jelentőségü e téren az intenzivebb hitoktatás megvalósitása, melyet az elmult időkkel össze se lehet hasonlitani. A vallásos nevelés mérlegében fontos aktiv tétel még a fiu- és leánygimnázium dicséretes munkássága is. Ennek ellenére mégis csak aggodalommal lehet a jövőbe tekinteni, mert a most felnövő nemzedék közömbös, nem érdeklődik a zsidóság és hitközség ügyei iránt s ha rá kerül a sor, nem lesz alkalmas arra, hogy átvegye a zsidó közületek vezetését. A mostani vezetőkről is meg lehet állapitani, hogy csaknem mindannyian vidékről kerültek fel Pestre, ott szivták magukba azt a lelkes zsidó szellemet, melyet a zsidó közösség szolgálatába állitottak. Kezdve *Stern Samu* elnökön, folytatva dr. *Glückstha/ Samu*n, dr. *Hajdu Marcell*en, dr. *Dési Gézá*n, dr. *Blum Ödön*ön, dr. *Zahler Emil*en, *Nagy Andor*on stb. a pesti zsidóság vezetői között alig találunk valakit, aki bennszülött fővárosi volna. Ugyanez a helyzet a tnmplom előljárók között, akik szintén a vidékről, hazulról magukkal hozott zsidó tudást és szellemet érvényesitik hivatásuk teljesitése közben. Kétségtelen tehát, hogy az imigráltak kezében van a vezetés, de igaz az is, hogy az utóbbi időkben a bevándorlás szünetel és felvetődik a kényes probléma:

ha a mostani generáció kihal, ki veszi át az apák örökségét, ki fogja majd zsidó szellemben tovább vezetni a zsidóság ügyeit?

Zechor ubinu -- emlékezzünk a multakra és elmélkedjünk, de hiába meritünk a régiekből, ha nem tudjuk előkésziteni a jövőt, ha nem gondoskodunk utánpótlásról, ha elmulasztottuk a „vesinantom“ parancsolatot, ha nem tanitottuk meg az eljövendő generációt arra, hogy megértse a „teruo“ hangjait s e hangok évezredes művészetét és áhitatát.

✶

Az éles reflektor ilyen szomoru tükörképet mutat a zsidóság útjáról a közel jövőben. Senkit ne tévesszen meg tehát, hogy ritkán akad nyitott üzlet az engesztelés napján,

mert a lezárt redőnyök egymagukban még semmit sem bizonyitanak a vallásosság mellett.

Van olyan zsidó ember, aki nyitva tartja üzletét és elmegy a templomba, de még nagyobb azoknak a száma, akik bezárják boltjukat s imádkozás helyett alvással, vagy römizéssel töltik el az ünnepnapokat. Szerintünk semmi összefüggés nincs az üzletzárás és

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

a templomba menés között. 20—30 évvel ezelőtt még nagyon sok üzlet volt nyitva a nagy ünnepeken, olyan időkben tehát, amikor az árjaizmus ismeretlen fogalom volt, az intézményes antiszemitizmusnak hire-hamva se volt és az asszimiláció volt az uralkodó planéta. Akkor az előkelő belvárosi kereskedő kötelességének tartotta, hogy ne tüntessen a zsidóságával, tehát a nagy ünnepeken is kinyitotta üzletét, amelyet rábizott a személyzetre, ő maga pedig elment imádkozni. Tehette ezt annál könnyebben, mert akkor még nem volt zsidó közvélemény, mely a vallásosság ilyen egyéni értelmezésén felháborodott volna.

Azóta azonban nagyot fordult a világ kereke.

A mai zsidóellenes eszmeáramlatok hatása alatt még a vallásilag közömbösök is tüntetnek zsidóságukkal, a hitközség megerősödött, kialakult egy erős zsidó közvélemény,

s e különböző hatások nyomása alatt kis hijján csaknem mindenki erkölcsi kötelességének érzi, hogy nagy ünnepeken zárva tartsa üzletét. De ebből hiba volna a vallásos érzés megizmosodására következtetni, mert erre alaposan rácáfol a templomoknak a multhoz képest gyér látogatottsága. Sok mindent megmagyaráz az általános szegénység, amely sokkal nagyobb, hogy a templomülések árának leszállitása kellőképen ellensulyozhatná. Nem is itt kell keresni a templomok elnépteledésének a gyökerét. Az igazi és legnagyobb baj az, hogy a fiatalság távoltartja magát a templomoktól. Csak végig kellett nézni az ünnepi ájtatóskodók tömegén, negyven éven aluli embereket alig lehetett látni közöttük. A régi generáció, a vidékről bevándoroltak, az apák ott voltak, de a fiatalság csaknem teljesen hiányzott. A vezető rétegre gondolunk elsősorban, ezeknek a gyermekei közül igazán csak elvétve láttunk egyet-egyet az imádkozók között. Nomina sunt odiosa. nem akarunk neveket felsorolni, különben döbbenetes megállapitásokat kellene leszögezni. Napirendre térni mégsem lehet e sulyos problémák fel tt, mert ez csak a kezdet,

de a templomkerülést logikusan nyomon követi az esketések, a körülmetélések és a többi szertartások elmulasztása is.

Valamiképen pótolni kell a multak mulasztásait, amire az annak idején nagy hűhóval megindult Hitvédelmi Szövetség nem volt alkalmas. Nem volt átütő ereje, nem produkált semmit, amit a fentebbiek tanusága szerint nem kell bizonyitani.

Torzképet mutat a tükör, de ez a torzkép a szomoru valóság.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Stern Samu a Palesztina-munkáról

A felekezeti lapok ros-hasonoi számainak cikközönéből kiválik úgy tartalom, mint beállitás tekintetében Stern Samu, a pesti izr. hitközség és az orsz. iroda elnökének nyilatkozata a cionizmusról és a szükséges palesztinai munkáról. Elolvasván a cikket, eszembe jut egy régi, igen kedves, mély értelmu zsidó szokás. E szokás értelmében, ha az ember gondol valamit, vagy irásbafoglal valamit és ez azután más valaki nyilatkozatával egyezik, akkor nem azt teszi, amit rendesen szoktak tenni nálunk, hogy kijelentik: „a nagy szellemek találkoznak", hanem benedikciót mond, „boruch se-kivanti"- hálát ad Istennek, hogy eltalálta, amit a másik gondol. Ilyen boruch se-kivanti benedikciót kell a *Szombat*nak hangoztatni, a fentemlitett Stern-féle nyilatkozat olvasásánál. A *Szombat* ugyanis még az illető interju megjelenése előtt cikket irt a Pro Palesztina ügyével kapcsolatban és *ugyanarra a konkluzióra jutott, mint Stern Samu.* Megirtuk, hogy a magyar zsidóságnak ki kell lépnie eddigi, a külföldtől elzárkózó izoláltságából, amellyel nem tesz szogálatot sem önmagának, sem a magyarságnak. Megállapitottuk, hogy a külföldi zsidóság felé *egyetlen híd a Pro Palesztina,* mert a többi külföldi, békében működő szervezetek elvesztették jelentőségüket és egy igazán dolgozó magyar Pro Palesztina által az egész világ zsidósága felénk fordulna. Stern Samu is kijelenti, hogy a Pro Palesztina segitségével lehetne dolgozni a palesztinai telepitésért a cionizmus teljes kikapcsolásával.

Ebből az alkalomból az elnök ur fejtegeti, hogy ő nem lehet cionista. Akár elfogadja okfejtését az ember, akár nem, bizonyos tények elől nem hunyhatunk szemet, ha erről gondolkodunk. Ha ránézünk a térképre, látni fogjuk, hogy cionizmus csak olyan országban virul, amely nemzetiségi állam sűrű zsidó tömegekkel, (Lengyelország) vagy pedig oly országban játszik nagy szerepet, ahol ezzel ellentétben nincs jelentékenyebb nemzetiségi kérdés. (Anglia, Franciaország). A cionizmus megerősödését elősegíti az is, ha az állam nem avatkozik be a zsidóság felekezeti szervezkedésébe, (Franciaország, Amerika). Nálunk e tekintetben, hogy is áll a dolog? Magyarország nemzeti állam, ahol a nemzetiségi kérdés történeti okokból bizonyos kellemetlen mellékizzel van egybekötve. Ez maga is gátolja a cionizmust. Hozzájárul még az a körülmény is, hogy a kormány ugyancsak történeti okokból, már 60 év óta megszervezte a zsidó felekezetet. Ebből a két okból kifolyólag nagy cionista mozgalom nem lesz soha nálunk. Derék cionistáink három évtizede igazán sokat fáradoztak, de hogy eredményt nem értek el, legalább láthatót nem, ennek az az oka, hogy *nemzetiségi kérdések-*

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

től húzódó, két felekezeti szervezetet is létrehozó országban az ilyen munka rendkivül nehéz.

Éppen ezért nagyon életrevaló Stern Samu gondolata, hogy a cionizmus kényes kérdését kikapcsolva, sőt a mai Pro Palesztina a cionizmussal magát azonositó vezetőségétől eltekintve, dolgozni akar azon, hogy *egyes országokból hontalanná tett zsidók otthont találjanak.* Stern Samu ezzel a nyilatkozatával úttörő. Eddig a vezetőink vagy a negáció kényelmes álláspontjára helyezkedtek, vagy az egész kérdést plátói szerelmi vallomással elintézték. *Stern Samu dolgozni akar egyetemes zsidó ügyben. Magyarország zsidóságának presztizséről van szó.*

ZSIDÓ

Irta: Bodnár Mária

Bodnár Mária a „Nagyvárad" jeles munkatársa. A cikk érdekességét az még emeli, hogy irója született keresztény és amint maga írja, még csak nem is filoszemita.

Tegnapelőtt este az uccán veszekedő gyerekek így fejezték be eszmecseréjüket: Te büdös zsidó.

Ma egy bécsi lap azt írja, hogy Hitler, mint egy uj koronázatlan Krisztus, — igyekszik megváltani a világot fekélyeitől, nemzeti öntudatlanságától, erkölcsi, anyagi impotenciájától, letörőitől, élősdieitől: a zsidóktól.

Hitlerizmus. Egy uj izmus.

Általánosságban: zsidóüldözés. Néhol még elméletben, néhol azonban már vér folyik. Hitleri legyintéssel: nem embervér, hanem csak zsidólé. Ma még itt-ott buvik tettrekészségre a zsidóellenes mánia, holnap talán már végtelen karavánban vándorol ki a világból az üldözött, születéséről nem tehető Ahasvér.

Milyen különös is a világ feldult arculatán eme ujabb gennyes csimbók: a zsidóüldözés. Mielőtt egyebet mondanék, kérdezem: gazdasági életünk, erkölcsi zülöttségünk nyomban megváltozna, ha a zsidókat kiirtanák?

Ki az a szociológus, az a vallástanár, az a próféta, az a bűvész: az a matematikus: az a fizikus, az a kémikus, az az antikrisztus, aki tantételek alapján, aki logaritmus táblán, aki platinamércével, aki górcsővel, aki akár transzban, akár transznélkül ki tudja mutatni, hogy igenis mi, a keresztény és pogány nép széles nagyvilágban azért éhezünk, hányódunk, megfulladunk, letörünk, mert zsidók között vagyunk.

Érdekes volt, amikor a református szeretetvendégség referátuma után nem egy névtelen levelet kaptam piacra sohse vitt katholikusságomra hivatkozva, — katholikus védelmi szemponthoz valóban nem méltó jelzőkkel támadva protestánsnak hitt érzületemet. Mondanom sem kell, hogy a levelek nem bántottak. Most pedig elvi álláspontom a hitleri zsidómánia ellen, — valószinüleg nagyobb eredménnyel jár majd. Névtelen levelek mellett, látható megbotránkozást is kapok. Megnyult arcokat, elsietett köszönést, sztaniolos epebonbont:

— Á, érdekes, nagyon elmés, nagyon igazságos, bátor, stb. . . .

Mögöttem:

— Á, biztos családi érdek, hogy hozzájuk húz, persze internacionalista, ultramodern, stb. . . .

Majd lesznek olyanok is, akik barátin pártfogói álarc alatt elszörnyüködnek:

— Jaj, nem fél, hogy zsidós magatartásával megütheti amugy is fájós bokáját?

Hát mondom evangéliumomat: nem félek.

Mert csak ember vagyok én is. Olyan, mint a többi. Miért féljek hát embertársaimtól. Miféle lelkiadottság emelheti fö-

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

lébem embertársamat, hogy félni kelljen tőle ? Miféle egyéni meggyőződés erősebb az én meggyőződésemnél, — legkivált, ha idesugom az alábbiakat is :

Nekem a zsidó soha semmi jót nem tett. Nekem a zsidó soha se erkölcsi, se anyagi hasznot nem nyujtott. Sőt: kenyeret vett el tőlem. Sőt: kevesebb értelemmel, kevesebb tudással lefőzött az életharcban. Összefoglalva : nekem a zsidó csak ártott.

És mégis : elképedve és fejbekólintva tántorgom a hitlerizmus labirintjeiben. Mert az én ártó zsidóim egyes személyek. Akiknek irántam táplált gonoszságukat megtaláltam másmilyen nációban is. Tehát nem testi és lelki jótétemény madzagol a zsidóhoz körömszakadtig ragaszkodó védelemmel, hanem csak egyetlen tényező : az ember.

Mert én láttam zsidóanyát szülni : fájdalma internacionális volt. És internacionális volt mindenik zsidónak a könnye, a bánata, a betegsége, a halála, az azutáni földdel eggyéválása. És én láttam zsidó katonasirokat a háborúból és láttam világfontosságú gépeket, szérumokat zsidó tudósoktól. Ami aztán a legszebb, de sajnos, nem általános emberi tulajdonság : az összetartásuk. Hogy

olyanok, mint a lánc. Kéz a kézben : nem hagyják egymást. Van egy csodálatos érzékük : tengereken túlról is meghallani testvéreiknek nyomorjajos szavát.

És én kérdem tőled üldözött Hiób, — nem te vagy-e igazában Istennek választott népe ? Azért kérdem, mert te ha esel, utána mindig a talpadra állsz, ha hagymával kezded, pástétom a jövendő étked, ha utisarat veszel a markodba, arannyá préselődik a szoritásodból, — öregségedben nem tagad meg gyermeked, és a tórák előtt sohse pogány se a bankvezér, se a pénzfejedelem, se a trösztkirály.

És most rádmegy az ember, mert megsokalta élethirásodat. Mert megirigyelte javaidat és türelmedet.

Rádcsodálkozott rettentő dühvel, mert a rádtörő élethomály nem olthatja ki hitedet, bizásodat, s istenkáromlás helyett derüs fanatikus békével és túltéve magadat az élő világon, — magadköré tekered ciceszedet és alig-alig sugod, de olyan alázatosan, olyan emberfeletti szeretettel : Jehova.

Zsidó. Furcsa szó. Amig mondom világot tekintek át.

Aranyat látok és vért. Üvöltő kínt és trösztfejedelmi pompát. Látok kis töpörödött pájeszos koldust, kezében rozsdás perselyt, de valahol elárulja : az unokám most doktorizál. És látok keresztet : Krisztus volt rajta. Ősárja tipus, elhagyott hitü ős-zsidó, — akitől féltettétek a nagy Jehovát, a nagy Istent, aki túlemberi volt a ti számotokra.

Keresztényember, hisz a világ ép úgy a tied, mint a zsidóé ! És tiéd ép úgy a föld és ég, az elemek és kihasználható javak és az Istennek egysége előtt ép úgy ember, — csak ember vagy te is, ő is, én is; mint a csúfolt; leköpött kis zsidó. Harcod a zsidó ellen, teremtőd ellen vívott harc. Mert a mindenségben ő az egyedüli, aki nem kasztra, társadalmi elhelyezkedésre, rangra, tehetségre, esztétikai vagy kozmetikai szempontokat szem előtt tartva, sujtja, illetve vigasztalja a szenvedőt. Istenpalást alatt fér meg legjobban minden náció. Istentől, mint szükséges legfelsőbb hatalomtól születünk, halunk, — s a közbenső vándorut emberi gyarlóság és ugyancsak emberi praktika. Miért nem lehet zsidóban az embert mgtalálni. Az ugyanolyan zsánerü embert, mint amilyen megvan mindenik más nációban.

Ember, aki mondjuk, rossz, de ió is tud lenni; ember, aki gváva, de hős is tud lenni: ember, aki szívós szeretettel csüng faján, családján, de, aki meg tud halni mosolygós szájjal felsőbb célokért.

Én melléd állok üldözött zsidó, mert szenvedésed emberi.

Én melléd állok szóval és tettel, mert ismerem mi az : szenvedni, mint ember. Én mellék állok kóborló Ahasvér, mint ahogy mellé állok bármilyen rendü, rangú, fajtáju és vallásu embertársamnak, ha látom, hogy emberszenvedésből köny-

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

nye hull, vagy vére csorog. Én melléd állok, nem mint zsidó, nem mint kontra-keresztény, nem mint nemzet, faj és vallásközi pogány, nem mint fajvédő, hanem mint csak huscsontvértalánlélekember, — akinek bántásból fájdalomból fakadó könnyeit olyan jó, ha letörli egyes kegyes kéz, akinek rugásból, csufságból: mellőzésből, kijátszásból, csalódásból ütött sebeit olyan jó, ha megilleti gyógyitón egy irgalmas szó.

Embervédőn állok melléd zsidó. Nem érdekből, nem dacból, nem talpnyalásból, hanem emberségből. Én választóvízbe teszlek zsidó, amely lemarja rólad mindazt, ami nem tartozik szorosan vett embermivoltodhoz, ami csak a pőrére vetkőzött embert hagyja meg belőled, s úgy állok melléd, zsidó.

Tefilinben a vivóteremig

Nagyváradon nyolcvan egynéhány éves korában meghalt Farkas Izidor bankigazgató, aki a városi közéletben előkelő szerepet játszott. Az öreg úr halálával kapcsolatban most az egyik helyi lap feleleveniti annak az ötven évvel ezelőtti hires párbajnak emlékét, melyet Farkas Izidor vivott kollegájával, az azóta szintén elhunyt Krausz Dáviddal. A váradi lap leirja az akkor nagy port felvert párbaj történetét, de adatai nem egészen hitelesek. Való igaz, hogy a két jóbarát valami csekélységen összeszólalkozott s a kaszinói urak összeeresztették őket. Akkoriban teljesen szokatlan volt még, hogy a zsidók a rajtuk esett sértést karddal, vérrel mossák, a Farkas contra Krausz párbaj tehát nagy izgalmat okozott Váradon. A párbaj megtörtént és sebesüléssel végződött, mert Farkas Izidor élete végéig viselte egy forradás nyomát az arcán. Nem hiteles azonban a cikkirónak az a megállapitása, hogy Farkas Izidor az izgalom hevében visszacsapódó kardjával saját magát sebesitette meg. Még van valami, amiről a cikkiró nem emlékezett meg, pedig ezen a párbajt megelőző epizódon nagyon jól mulattak akkor a váradiak. Tudniillik a felek cseppet sem hasonlitottak oroszlánszivü Richárdra, magyarán szólva, mindketten be voltak gyúlva a párbajtól. Igy történt azután, — ha igaz a fáma, melyet nevetve terjesztettek Váradon — hogy a két párbajhőst kellő paukolások után a batárban remegve robogott a Weber szálloda, a párbaj szinhelye felé s mindketten tefilinben imádkoztak az Egek Urához, hogy testi épségükön csorbát ne ejtsen az élesre fent kard. Hogy ez igaz volt, vagy csak mese, az bizonyitatlan, de nem is fontos.

84.000 sorsjegy
42.000 nyeremény, tehát:
minden második sorsjegy nyer!
A huzás október 14-én kezdődik

A MAGYAR KIRÁLYI
OSZTÁLYSORSJÁTÉK
sorsjegyei kaphatók az összes főárusitóknál
Állami felügyelet és ellenőrzés.
Az I. oszt. sorsjegyek hivatalos árai.
1/1 = 24 pengő, 1/2 = 12 pengő, 1/4 = 6 pengő, 1/8 = 3 pengő

Főnyeremények
300.000
200.000
100.000
50.000
40.000
30.000
25.000
20.000
stb. pengő készpénzben

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

OLVASOM,... NEM OLVASOM...

Nem olvasom

Bementem a Rombach-templomba, megálltam szerényen az emelvénytől baloldalt egy harmadrangu templomülésnél, azután egyszerre elszomorkodtam. Láttam, hogy az ülés, amely előtt állok, egykor *Hatvani Deutsch Bernáté* volt. Eszembe jutott, hogy ha az ő idejében ilyen harmadrangú helyen hozzá hasonlók ültek, akkor kik ülhettek az első sorokban?

Olvasom

„Az Est" fényképet közöl a bukaresti zsidó temetőből, ahol egy Adolf Hitler nevet viselő sirkő mellett három stilizált zsidó áll és imádkozik. A sirkövet magyarázó szöveg azt mondja, hogy a bukaresti zsidó hitközség három embert tart, akik imádkoznak azért, hogy a sirban nyugovó Adolf Hitler ne tévesztessék össze a mennybéli törvényszéken a most élő névrokonával és faji ellenségével. Hogy az egész beállitás naiv, hacsak nem rosszindulatu, hogy ledegradálása a tulvilági dolgokban igen diszkrét zsidó vallásnak, hogy úgyszólván blaszfémia: Istent figyelmeztetni akarni, hogy a halott Hitler nem azonos az élővel, — ezt „Az Est" szerkesztőségének is illenék tudnia.

Nem olvasom

Az egyik konzervativ templomban ötnegyedóráig tartott a prédikáció. Egy barátom elbeszélte, hogy vidéki rokona mellette elaludt. Többször felriadt és mikor [illegible] felhangzott a prédikáció után a megváltó „Omén", fölriadt és elkiáltotta magát „Hajsano". Barátom csodálkozva kérdi tőle, mi ez, amire ő álmosan mondja, hogy minden elszundikálása után egy ünnepet absolvált és a prédikáció végénél azt hitte, hogy már a Ros hasono utáni huszonnegyedik napnál tartunk a Hosano rabbo-nál. — Mindez csak bizonyitja, hogy a Szombat-nak igaza volt, amikor a mult számában bizonyos mértékü klotürt ajánlott bizonyos táposzónokok ellen.

Nem olvasom

Életbe léptették a templomi jegyek szigorú ellenőrzését Pesten. A templomok előtt lyukasztó emberek állottak, akiket a humor el is nevezett jegyenceknek. Helyes-e ez eljárás vagy nem, azt nem tudom, de tény az, hogy **ünnep este nem kellett volna úgy őrizni a templomokat,** hisz az istentisztelet 20—25 percig tart, csődület nem támadhat, hadd mehessen mindenki templomba legalább egy negyedórára, akinek lelki szükséglete van, még hogyha nincs is pénze, vagy elegendő áldozatkészsége egy templomi jegy váltására.

Olvasom

Az Ujság vasárnapi számában egy értekezés jelent meg a pénzről és ezzel kapcsolatban cikkiró az ókori templomi prostitucióról is beszélt. Elmondja, hogy Babiloniában, Istár templomában egy bizonyos ünnepnapon a nemi érettséget elért leány vallási ceremóniaként odaadta

magát az első idegen jövevénynek. Ezt a különös szokás — irja — „az ókori zsidóknál is el volt terjedve és a halvány nyomai még a mai gettóban is fellelhetők.“ Az Ujságnak igen sok zsidó olvasója van és ha erre a cikkre nem kapta a tiltakozó levelek százait, úgy ez azt jelenti, hogy az olvasók felületesek. Mert egyszerüen nem igaz mind a két állitás. A Biblia telve van tiltakozásokkal a vallási prostitució ellen és hogy miképpen nyilatkozik meg most is a gettóban a régi Istár-kultusz, arra igazán kiváncsi vagyok.

Olvasom

Jellemző az alábbi történet a mai németországi közerkölcsökre. Mannheimban néhány héttel ezelőtt számos zsidó orvost tiltottak el a betegpénztári praxistól. Ezek között volt dr. Nettel Sándor 40 éves kiváló sebész is. A héten azonban váratlan fordulat következett. Az orvosszervezet elnökénél megjelent a 77 éves Heuck titkos tanácsos és közölte, hogy 40 évvel ezelőtt titkos viszonyt folytatott egy Nettel nevü zsidó feleségével. E bűnös viszonyból származik dr. Nettel sebészorvos, apai részről tehát árja származásu és kéri, hogy ne tiltsák el erre való tekintettel a praxisától. A titkos tanácsos kivánságát természetesen az orvosszövetség teljesitette.

Nem olvasom

Emlékezetes, hogy a nemzeti szocialista párt nürnbergi propagandagyűlésén Hitler beszédet tartott és a zsidók ellen intézett éles kirohanásában Mommsenre, a nagy történet-tudósra hivatkozott, mint aki a zsidóságot a népi életre káros, bomlasztó elemnek bélyegezte. Hitler helytelenül idézte Mommsent. Tudniillik Mommsen, akit a kancellár valósággal a német antiszemitizmus úttörőjének tüntetett fel, tagja volt az antiszemitizmus leküzdésére alakult szövetségnek és egyik röpiratában szóról-szóra a következőképen nyilatkozott a zsidókérdésről:

„Nemzetünknek természetesen becsületbeli kötelessége a zsidóság egyenjoguságát megőrizni. A csőcselék csőcselék marad és az antiszemitizmus csak a csőcselék lelkéből fakadhat. Olyan az antiszemitizmus, mint a legszörnyűbb járvány, mint a kolera, amelyet leküzdeni nem lehet. De talán egyszer elvonul ez a pestis, amely annyi lelket megzavart és egész kulturánkat száz évvel vetette vissza.“

Azt a Mommsent, aki az antiszemitizmust ilyen erős szavakkal bélyegezte meg, igazán bajos a zsidóság ellen fegyverül használni.

Nem olvasom

Kevés pénzért elől akartak ülni és ha ez nem sikerült, megtelitették a várost panasszal a hitközség ellen. Nem az igazi szegények panaszkodtak, mert azok részére a hitközség berendezett ingyenes imaházakat és minden valóban szegény, ha jött kérni, kapott is belépőjegyet a külön e célra berendezett templomba. Panasz csak amiatt volt, hogy a jómódúak nem tudtak protekció révén ingyen jegyekhez jutni és nem lehetett kapni 50 pengős jegyet 20 pengőért. Tudok egy esetről, az illető elég jómódú kereskedő a nyáron felélt a Balaton mellett mintegy 1000 pengőt és minden áron ahhoz kötötte magát, hogy egy 20 pengős jegyet kapjon 10 pengőért, különben ő nem megy templomba. Ez volt a régi rendszer, a mostani rendszernek tagadhatatlan érdeme és erkölcsi tartalma, hogy ennek a protekciós kinövésnek egyszer és mindenkorra véget vetett.

Nem olvasom

Megállok egy könyvkereskedés előtt, hallom, hogy ketten beszélgetnek és ránéznek a tankönyvjegyzékre: „No ezeket mindenünnen kiüzték már“ és rá-

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

mutat egy könyvre. Oda nézek, látom, hogy egy zsidó hittankönyvről van szó, amely címében viseli azt, hogy „a zsidók Spanyolországi kiüzetése" óta mondja el az eseményeket. Hát kérem szeretettel, nem lehetne a címeket óvatosabban megválogatni és szebben megszerkeszteni? Nem lehetne ezt írni: A zsidók története az újkorban, vagy Amerika felfedezése óta? Nemcsak kormányfőtanácsosok, hanem a hittani tankönyvirók is vigyázzanak a címekre.

Olvasom

A németországi zsidó nők szövetsége a következő felhivással fordult tagjaihoz: „E sorsdöntő időkben minden zsidó nő külső és belső magatartásának jelentősége megnövekedett. Az idők fokozottabb felelősségérzetet, a vallásba való elmélyülést, a formák egyszerüsitését és olyan tartózkodó magatartást követelnek, amely a zsidóság méltóságának megfelel. Minden hivalkodás csak árt úgy az egyesnek, mint a közösségnek és ellenséges állásfoglalást provokál. Ezért legyenek a zsidó nők egyszerüek, tartozkodók, mert ezt követeli a zsidó közösség érdeke."

Olvasom

A pesti hitközségi életben szereplők között talán a legintenzivebben foglalkoznak héber dolgokkal *Friedmann Ignác* és *Hajdu Miklós*. Mindkettőtől Ros-hasono-kor cikkek jelentek meg, amelyek örömet szereztek az olvasóknak, de fájdalmat a szerzőknek. A cikkek ugyanis telve voltak sajtóhibákkal épen in hebraicis.

Olvasom

Szeptember 12-én a varsói Belvedere-kastélyban játszódott le az az ünnepélyes esemény, melyben a főszerep egy ezüst veretü históriai emlékü kürtnek jutott. Ezt az elefántcsont kürtöt annak idején Bécs zsidósága adta át III. Szobjeszky Jáno királynak, ki a várost felszabaditotta a török uralom alól. A kürt évszázados viszontagság után orosz gyüjteménybe került, majd 30 ezer hollandi forintért egy Fischel Simon nevü lengyel zsidó vásárolta meg, aki ajándékul felajánlotta a történelmi emlékü kürtöt Pilsudszky marsallnak. Bécs felszabadulásának 250 éves évfordulóján meg is történt a kürt ünnepélyes átadása.

Nem olvasom

Az orthodoz főtemplomban Susmann rabbi óvta hiveit a neolog rituálitástól. **még ha a felügyelők bármilyen hosszú pajeszt viselnek**. Ha már igy van, akkor a pesti neolog hitközségen a sor, hogy egy kicsit civilizálja az ő masgiachjait. Ha bemegy egy orthodox mészárszékbe, akkor európai módra lenyirt, tisztán megjelenő urak működnek, mint masgiachok. Ellenben a neolog mészárszékekben torzonborz szakállu, elhanyagolt pajeszu husfelügyelők vannak. Mire való tehát ez, ha Susmann rabbi ur azt hirdeti, hogy az igazi kósernek nem kell pajeszos cégér?!

Olvasom

A chemnitzi zsidó ujságban megjelent az ottani hitközség felhivása a tagokhoz, amely megrázó módon világit rá a német zsidóság mai lelkiállapotára. A hitközség vezetősége az istentiszteletek intenzivebb látogatására hivja fel a hiveket. A zsidóság mai szomorú helyzete sokkal inkább, mint bármikor, kötelességünkké teszi, hogy minél gyakrabban találkozzunk. A zsinagóga ma az egyetlen hely, ahol a közösségét ápolhatjuk, és ideáljainknak szentelhetjük magunkat." A felhivás így fejeződik be: „Mint a hitközség vezetői jó példával akarunk előljárni s ezért elhatároztuk, hogy havonta l e g a l á b b e g y s z e r elmegyünk az istentiszteletre. Kérjük a hiveket, hogy kövessék példánkat és a templombamenést e ne-

héz időkben tekintsék becsületbeli kötelességüknek." (Ez a felhivás Budapesten is elkelne.)

Olvasom

Megjelent a debreceni status quo hitközség főjegyzőjétől, Fábián Ferenctől a zsidó családi naptár. Meglepetéssel látjuk benne, hogy az ünnepekre **Glasner-féle** barchest hirdet. Ez megfelel a status quo ritusnak? — Lapozgatunk tovább és látjuk, hogy a szerkesztő azt irja, hogy a szombatról vasárnapra eltolt böjtnapot, amit rendesen úgy neveznek: „nidche" tulajdonképpen úgy kell nevezni: „niducho". Hát, kérem szeretettel, — ez egyszerü tudatlanság. Aki kiváncsi, annak bővebben is megmagyarázhatjuk.

Olvasom

A berlini hitközség, mint a multban, most is megrendezi a szokásos összejöveteleit, amelyeken a hitközség vezető pártjának, a liberális pártnak a vezérei megbeszélik a teendőket. A legutóbbi összejövetel az Oranierburgi utcai templomban zajlott le. Itt történt, hogy a szónokok egyike Woyda Bruno födetlen fővel jelent meg a szószéken, ami az egybegyült közönség körében nagy visszatetszést keltett. Viharos botrány keletkezett és a hitközség vezetőknek kellett közbelépniök, hogy Woyda elhagyja a szószéket.

Olvasom

Azon töröm a fejem tisztelt Szerkesztő úr, hogy miért csak két héber szót töröltek a németországi szász evangélikus egyház szertartásaiból. Azt olvasom ugyanis, hogy ezentul a német ev. istentiszteleten nem szabad az „amen" és a „halleluja" szavakat használni, hanem e héber eredetű ájtatoskodó kifejezések helyett „Das walte Gott" (Isten teljesitse) és „Gelobt sei der Herr" (Dicsértessék az Ur) mondanók minden megfelelő passzusnál. De hát miért csak ezt a két szót száműzték, mikor a német istentiszteletek is hemzsegnek a zsidó eredetü formáktól, szavaktól, zsoltároktól. Például a Jakab, János, Tamás hébernyelvü apostolokat at lehetne változtatni Adolfra, Kurtra, Herbertre, stb. Goebbels urat Józsefnek, feleségét Magdának hivják: sürgősen szükséges lenne tehát, hogy ezeket a gyülölt zsidóneveket cseréljék fel. Aztán én, aki szorgalmasan olvasom a német lapokat, legutóbb Hitler, Goering és Goebbels beszédeiben a „gyehenna, kannibál és tohuvabohu" frázisokat fedeztem fel, holott mind a három tőrőlmetszetten zsidó szó, a gyehenha = ge hinom, kannibál = Kahan ha bál (Baál papja) (?), tohuvabohu = Tohu Wabohu (zűrzavar), amint az az ótestamentum második sorában olvasható, ahol a világ teremtéséről van szó. De meg kellene németesiteni annak a városnak a nevét is, ahol a hitlerista német evangelista egyházat megalapitották, mert ezt a várost Bethel-nek hivják, ami nem egyéb, mint a héber Beth-El. Tehát az amen és halleluja kitörlésével nem vagyunk megelégedve és igy kérjük Goebbelséket, hogy folytassák ezt a németesitést, mert ez nem elegendő.

Olvasom

65.186 bibliával többet adtak el a világon 1932-ben, mint 1931-ben. Ez a növekedés azonban az Európán kivüli földrészekre esik, mert magában Európában kevesebb szentirást adott el a bibliaterjesztő társulat 1932-ben, mint 1931-ben. Az egész világon eladott példányok száma (1932-ben) 10.617.470.

Olvasom

Igen tisztelt Szerkesztő Ur! A „Szombat" ujévi számában megusztelt engem egy „sekajach"-chal, egyik legutóbbi cikkem alkalmából. Hálásan köszönöm és nem volnék őszinte, ha leplezni akarnám, hogy ez a „nyiltszinű taps" igen jól esett. Annál is inkább, mert hozzáértő, kényes izlésü helyről és — pályatárstól

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

jött. És éppen ez az, amiért nemcsak egyéni szempontból, de elvből is örülök ennek a dicséretnek. Szerkesztő úr ezzel megtörte azt az ősrégi babonát, hogy nem szabad elismerni semmit, ami más lapban látott napvilágot. Ujév előtt vagyunk és igy helye van a jókivánságoknak. Azt kivánom tehát, hogy ez a példa mennél szélesebb körben találjon követőkre. Szép volna, ha a rabbik, szószéken és nyilatkozataikban, dicsérettel emlékeznének meg kollégáik sikereiről. Ha intézmények vezetői elismernék, hogy vannak alkotások, melyek már elődeik idejében létesültek, zsidó politikusok nem távoznának el felekezeti vacsorákról csak azért, mert azon más pártbeliek is megjelentek. De miért folytassam ? Azt hiszem, Szerkesztő úr a végtelenségig tudná folytatni és kiegésziteni ezt a listát.

Sajnos, erre az egységre, inkább mint valaha, szükségünk volna a mai kritikus időkben. Németországban, azt hiszem, a rabbik, zsidó szerkesztők, felekezeti funkcionáriusok, zsidóhitü politikusok között sikerült már minden félreértést kiküszöbölni a hitlerizmusnak. Nálunk Ön nem várta meg a horogkeresztet és megdicsért engem. Jobb igy, mintha nálunk is olyan szomoru előzményekre lett volna ehhez szükség. Boldog újévet Önnek is, mindnyájunknak is. Kész hive

Ballagi Ernő.

Olvasom

A berlini C. V. Zeitung felhívást intéz a világ sajtójához és arra kér mindenkit, hogy ne foglalkozzanak a német zsidók ügyeivel. Ez kizárólag a német zsidóság belügye és a külföldi lapok erre vonatkozó cikkei használni nem tudnak, ellenben sokat árthatnak az ottani zsidóságnak. Kifejti továbbá, hogy akármilyen rossz sorsa is van most az ottani zsidóságnak, a megoldás és a segitség nem kivülről, hanem csak ország határain belül jöhet. A gleichschaltolt ujsággal még csak nem is illendő vitába szállni, mégis annyit kénytelen vagyok megjegyezni, hogy a német zsidóság ügye nem kizárólag az ottani zsidók ügye és a világon élő tizenhatmillió zsidóra nem lehet ráparancsolni, hogy ők ne érdeklődjenek és ne tiltakozzanak a német zsidókkal való bánásmód ellen. A humanizmus is parancsolja ezt és mi minden kérés és tiltakozás ellenére tovább is érdeklődni fogunk az ottani események iránt.

Dr. Wilhelm Károly elnöki beiktatása

A Központi Zsidó Diáksegitő Bizottság szerdán este megtartott ünnepi ülésében iktatta hivatalába előkelő közönség jelenlétében uj elnökét, dr. Wilhelm Károlyt. Stern Samu, a pesti izr. hitközség elnöke vezette az ülést és ő üdvözölte elsőnek az uj elnököt, rámutatva arra a fontos misszióra, melyet a Bizottság teljesit: támogat és véd szerencsétlen, elnyomott gyermekeket, de legfőbb feladata, hogy pártolja a tudást. Utána dr. Hevesi Simon vezető főrabbi, az akció társelnöke, beszélt és kijelentette, hogy ismeri az uj elnököt és családját és megnyugvással látja a külföldi bujdosó diákok sorsát az ő kezében letéve. Most már lesz vezérünk, sürgősen gondoskodnunk kell megfelelő hadseregről. Van érdeklődés, van áldozatkészség, csak álljunk oda az uj elnök mellé és ne hagyjuk cserben. Végül működéséhez sok szerencsét kivánt.

Dr. Wilhelm Károly megköszönte a bizalmat, majd összehasonlitotta a régi diákot a maival és kimutatta, hogy a régi időben a diploma az állást, a megélhetést jelentette. Ezt mindenki kevesebb, vagy több munkával elérte. A mai diák jövőjét illetőleg bizonytalanságban él és csak a tudás vágya heviti. Felszólalása további folyamán szeretettel emlékezett meg a régi vezetők érdemeiről és fogadalmat tett, hogy a meglevő keretet tartalommal fogja ellátni. A nagy tetszéssel fogadott beszéd után a titkári jelentés következett, mely egy év eseményeiről számolt be.

Rosenberg Sándorné a hölgybizottság üdvözletét tolmácsolta és támogatásáról biztositotta az uj elnököt. A külföldön tanuló diákok nevében Hajdu István padovai orvostanhallgató beszélt, köszönetet mondva a sok jóért és azért is, amit az ülésen hallott és ami egyedül is alkalmas a mindig bús külföldi diák arculatának felviditására. Stern Samu elnök zárószavai után ért véget az ülés.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

leánya és *Hirsch Alfréd Leon*, a palesztinai kormány jeruzsálemi köztűveinek mérnöke, Emil Hirsch berlini igazgató főmérnöknek, az ismertnevü műgyüjtőnek fia. Az esketési szertartást Kook jeruzsálemi főrabbi végezte. Tanuk voltak: Prof. dr. Klein Sámuel a jeruzsálemi héber egyetem tanára és Koch Andor főmérnök, a jeruzsálemi Vízművek igazgatója.

ROSENBERG SÁNDORNÉ ÜNNEPLÉSE. Lélekemelő szép és családias ünnepélyt rendezett a Páva-utcai népkonyhán étkező szegények tömege abból az alkalomból, hogy **Rosenberg Sándorné** elnökasszony külföldi nyaralásából hazaérkezett és az intézmény vezetését ujra átvette. Ros Hasonó ünnep első napján a templomból kijövet Rosenberg Sándorné elnökasszonyt és dr. Zahler Emil ügyvezető elnököt élénk ovációkban részesitették, majd a gyermekek nevében egy kisleány szavalta el az egyesület titkárnőjének, **Herczeg Árminnénak** ez alkalomra irt meghatóan szép költeményét. Dr. **Zahler Emil** ügyv. elnök igy szólt ezután a gyermekekhez, de mint mondotta, szavait inkább a felnőttekhez intézi, akik őt, mint a Pesti Izr. Hitközség előljáróját megtámadták, amiért a templomba menőktől oly szigoruan megkövetelték a belépő-jegyek felmutatását. Ő rámutatott arra, hogy milyen szükség van arra, hogy a jegyekért fizessenek és a hitközséget évenkint legalább egyszer az ünnepek alkalmával támogassák. Igen sokan vannak, akik tehetnék, hogy áldozzanak és mindenre inkább áldoznak, mint a zsidóságukra. Már csak azért is kell, hogy támogassák

Minden második sorsjegy nyer!

Rendeljen tehát sorsjegyet

WEISZ BÉLA ÉS TÁRSA

bankház, főelárusitónál

Budapest, VII. Wesselényi ucca 18.

Sorsjegyek osztályonként

1/1	1/2	1/4
24.— P	12.— P	6.— P

Huzás okt. 14. és 17.-én

Szombat és ünnepnap zárva.

a hitközséget, hogy ilyen üdvös intézményeket, mint a népkonyha, fenn tudjanak tartani. Ezután **Rosenberg Sándorné** elnökasszony intézett néhány meleg, szeretetteljes szót a gyermekekhez, akiknek szeretete és ragaszkodása könnyekig meghatotta. Megigérte, hogy ezután is éppoly szeretettel és ragaszkodással fogja a szegényeket istápolni, mint azt eddig tette. Majd hálás köszönetet mondott mindazon munkatársainak, akik a nyár folyamán őt felelősségteljes hivatásában helyettesitették. Rosenberg Sándorné, dr. Zahler Emil és H. Koch Boriska éltetésével ért véget a szép ünnepség.

UJ TEMPLOMELŐLJÁRÓ. A Pesti izr. hitközség előljársága és választmánya Kunstädter Adolfot, a Rombach utcai templom előljárójává nevezte ki. Igaz, jó embert, nemes férfit ért ez a kitüntetés, ki a magyar zsidóságnak eddig is csak diszt és büszkeséget hozott. Kun-

Házam eladása folytán! **Költözködésig sirkőraktáramból minden elfogadható árért árusitok**

(még viszonteladóknak is)

Löwy József Budán, II., Fő ucca 88. Pálffy-tér mellett. — — — Telefon: 51-5-81

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

städter Adolf, az ismert hirlapiroda tulajdonosa, 45 évvel ezelőtt Temesvárott alapitotta irodáját. Két évtizedig működött ott, majd negyedszázaddal ezelőtt Budapesten nyitotta meg cégét, mely azóta is a legkitünőbb hirnévnek örvend. Vejével, Schwarcz Sándorral, ki a nagytapolcsányi hitközség elnökének fia, vezeti cégét, mely az egész világon ismert hirnevü. Kunstädter Adolfban konzervativ érzésü, lelkes jó zsidót nyert a rombachutcai templom előljárói kara, kit tisztelői és barátai legközelebb vacsora keretében fognak ünnepelni. Kunstädter Adolfnak másik veje, Dr. Lengyel László a Pester Lloyd kitünő munktársa. Lengyel dr. néhai dr. Löwy Mór temesvári neves főrabbinak a fia és unokája a nagyhirü nagykárolyi Gaonnak, Perls Mayernek.

Dr. TENNEN BÉLA, az ujonnan megválasztott topolai rabbi közvetlenül az ünnepek előtt foglalta el állását. Az elmaradt ünnepélyes beiktatást október hó végén Alkalay belgrádi országos főrabbi fogja végezni. A fiatal rabbi pesti származású, a mult évben végzett a pesti Ferencz József szemináriumban és szép jövőnek néz elébe.

A HŐSI HALOTTAK EMLÉKE A HŐSÖK EMLÉKTEMPLOMÁBAN. A pesti izr. hitközség néhány hónappal ezelőtt tudvalevően kegyeletes akciót inditott a magyar zsidó hősi halottak emlékének vallásos ápolására. A hősök emléktemplomában minden zsidó család, amely a világháborubam családjának valamelyik tagját a harctéren elvesztette, család hősi halottjáért halálozásának évfordulóján imát mondathat s a hősök emléktemplomában ilyenkor az illető hősi halott emlékére mécsest gyujtanak s a mécses mellett kis táblácskát helyeznek el a hősi halott nevével.

Ez a kegyeletes aktus most már rendszeressé vált a Hősök Emléktemplomában s a hősi halottak emlékének ez a kegyeletes ápolása alkalmasnak bizonyult arra, hogy a zsidó családok, akik a világháborúban családjuk valamely tagját elvesztették, hősi halottuk emlékének ilymódon méltóképen áldozzanak.

A halotti ima elmondásának, illetve emléktáblával megjelölt mécses gyujtásának vallásos szertartása megragadó módon juttatja kifejezésre a családok kegyeletét és ez uton is felhivjuk a zsidó családokat, amelyek hősi halottat siratnak, hogy a kegyelet gyakorlásának ezt a szép és megható módját vegyék igénybe s e célból jelentsék be hősi halottjuk nevét a pesti izr. hitközség elnöki osztályánál (VII. Sip ucca 12. III.), ahol részletes felvilágositással szolgálnak. — Akik e kegyeletes szertartásoknak a Hősök Emléktemplomának istentiszteletein tanui lehetnek, mind mélységes meghatottsággal érzik át a kegyelet ápolásának ezt a méltó, nemes módját és kivánatos, hogy a kegyelet ápolásának ez a módja minél szélesebb körökben elterjedjen azokban a zsidó családokban, amelyek legdrágábbjukat vesztették a világháboruban.

A BUDAI CHEVRA KADISA f. évi szeptember hó 14-én tartott rendkivüli közgyülésén foglalkozott dr. Schwarcz Ernő elnök lemondásával, melyet magán és családi körülményeivel indokolt meg. A közgyülés a lemondást fájdalmas érzéssel vette tudomásul és a lemondott elnök eredményes működéséért háláját és elismerését fejezte ki. A közgyülés a Chevra Kadisa elnökévé egyhangu lelkesedéssel Biró Géza miniszteri tanácsos, eddigi alelnököt választotta meg. Az uj elnököt a hitközség nevében Szántó Jenő alelnök, a közgyülés nevében pedig Dr. Kiss Arnold vezető főrabbi üdvözöltek, biztositva őt az egész budai zsidóság szeretetéről, ragaszkodásáról és támogatásáról. Biró Géza elnöki székfoglalójában kijelentette, hogy a programmját a mai események adják meg. A távolabbi jövőre most gondolni nem lehet. Az irányitást a Chevra pénzügyi és gazdasági helyzete adja meg. A budai zsidóság összefogásának szükségét hangoztatva kifejtette, hogy a maga részéről mindent el fog követni a teljes megértés érdekében. Meleg szavakkal köszönte meg a bizalmat, amelyet testvéri érzéssel viszonoz.

EGY JÓ TANÁCS MINDENNÉL TÖBBET ÉR! Ne mulassza el senki az alkalmat, hogy szerencséjét kipróbálja! Majdnem minden embernek van osztálysorsjegye, mert ezáltal reménye van váratlanul vagyont szerezni. Akinek nincs sorsjegye, az nem is nyerhet! Most ismét itt az alkalom! Október 14-én kezdődik az uj sorsjáték, rendeljen még ma bármelyik főárusitónál. Fizetni van ideje legkésőbb a huzás előtt.

Felelős szerkesztő és kiadó: Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE, Budapest, VI. gr. Zichy Jenő u. 43.
Telefon: Aut. 27-1-35. — Az előfizetés ára: egész évre 30 pengő, egyszerü papiron 20 pengő.

Neufeld Zoltán (PANNONIA) nyomda Budapest. VII. Rombach u. 8. — Telefon: József 42-3-09.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára